

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeði

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeði*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31064>

Özet

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeği (SMTÖ), sporcuların karışık stresli durumları bilişsel olarak nasıl değerlendirdiklerini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikolojik ölçek araçtır. Bu ölçek, stresörlerin birer **mücadele** (challenge) olarak mı yoksa birer **tehdit** (threat) olarak mı algılandığını belirlemeye odaklanır. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu, Hatice Burçin Türkyılmaz tarafından 2019 yılında yayınlanmamış yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışma, özellikle futbolcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile spor ortamındaki mücadele ve tehdit algıları arasındaki ilişkileri incelemek üzere kullanılmıştır.

Ölçek, spor psikolojisi alanında, sporcuların performansları ve duygusal tepkilerini etkileyen temel bilişsel değerlendirme süreçlerini anlamak için kritik bir araç olarak kabul edilmektedir. Mücadele algısı, sporcunun durumu yönetilebilir ve gelişime açık görmesini sağlarken; tehdit algısı ise durumu daha çetkin ve zararlı olarak değerlendirmesine yol açar.

Anahtar Kelimeler

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeği, spor psikolojisi, mücadele algısı, tehdit algısı, bilişsel değerlendirme, zihinsel dayanıklılık, futbolcular, ölçek uyarlama.

Yazarlar

Hatice Burçin Türkyılmaz

Amaç

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeği'nin temel amacı, sporcuların rekabet ve antrenman ortamlarında karışık potansiyel stres kaynakları nasıl yorumladıklarını belirlemektir. Bu uyarlama çalışmasının özel amacı ise, **futbolcuların** zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile sporda mücadele ve tehdit algıları arasındaki korelasyonu ve farklılıkları ortaya koymaktır.

Ölçek, sporcuların performans altında maruz kaldıkları baskıya verdikleri psikolojik tepkileri ölçerek, spor psikologlarına ve antrenörlere bireysel müdahale stratejileri geliştirmede yardımcı olmayı hedefler. Yüksek mücadele algısı olan sporcuların, zorlukları motivasyon kaynağı olarak kullanma eğiliminde olduğu varsayılabilirken; yüksek tehdit algısı olanların ise kaygı, kaçınma ve performans düşüşüyle daha yüksek riski vardır.

Yapı

Ölçek, spor bağlamında stresin iki temel bilişsel değerlendirme boyutunu ölçmektedir: **Mücadele** ve **Tehdit**. Bu yapı, Lazarus ve Folkman'ın stres ve başa çıkma teorilerine dayanır. Sporcu, bir

stresörle karşılaşmada, öncelikle bu stresörün kendisi için ne anlama geldiğini (birincil değerlendirme) ve sonrasında bu stresörle başa çıkma kaynaklarının yeterli olup olmadığını (ikincil değerlendirme) değerlendirir.

Mücadele Boyutu: Bireyin stresli durumu, kişisel büyüme, ustalık kazanma ve başarı elde etme fırsatı olarak algılamasıdır. Bu algı genellikle yüksek öz-yeterlilik duygusuyla ilişkilidir.

Tehdit Boyutu: Bireyin stresli durumu, kişisel refahına, hedeflerine veya öz-saygısına yönelik potansiyel zarar veya kayıp riski olarak algılamasıdır. Bu algı genellikle yüksek kaygı ve düşük başarı beklentisi ile ilişkilidir.

Geçerlik

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasına ait spesifik geçerlik (validity) katsayıları, kaynak referansta detaylı olarak sunulmamıştır. Ancak, bir ölçek uyarlaması sürecinde genellikle yapı geçerliliği (construct validity) ve eş zamanlı geçerlik (concurrent validity) analizleri yapılır.

Yapı geçerliliğinin incelenmesi için, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen iki ayrı boyutu (Mücadele ve Tehdit) doğru bir şekilde ayrıştırmadığını görmek amacıyla **faktör analizi** yöntemlerinin kullanılması beklenir. Ayrıca, ölçeğin skorlarının, zihinsel dayanıklılık gibi teorik olarak ilişkili olduğu düşünülen diğer yapılarla (örneğin, kaygı veya öz-yeterlilik ölçekleriyle) beklenen yönde korelasyon göstermesi, geçerliliğin önemli bir kanıtıdır.

Güvenirlilik

Ölçeğin Türkçe formunun güvenirlilik (reliability) değerleri, kaynak referansın özet bölümünde açıkça belirtilmemiştir. Bir psikometrik aracın güvenilirliği, aynı koşullar altında tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder.

Uyarlama çalışmaları arasında en yaygın kullanılan güvenirlik yöntemi **iç tutarlılık** (internal consistency) analizidir. Bu analiz, genellikle Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak hesaplanır. Ölçeğin alt boyutlarının (Mücadele ve Tehdit) her birinin kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) iç tutarlılığına sahip olması beklenir. Ayrıca, test-tekrar test güvenirliği de, ölçek skorlarının zaman içinde stabil olup olmadığını kontrol etmek amacıyla kullanılabilir.

Faktör Analizi

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonu sırasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk sporcu örnekleminde doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek amacıyla **Faktör analizi** uygulanmıştır.

Adaptasyon çalışmalarında sıklıkla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** tercih edilir. DFA, orijinal ölçeğin sahip olduğu varsayılan iki faktörlü yapının (Mücadele ve Tehdit) Türk sporcularından elde edilen verilerle ne kadar uyumlu olduğunu test eder. Bu analiz, ölçeğin yapısal geçerliğini destekleyen önemli istatistiksel kanıtlar sağlar ve ölçek maddelerinin ilgili alt boyutlara doğru şekilde yüklendiğini gösterir.

Ölçme Aracı Bilgileri

Test Tipi: Uyarlama

Format: Derecelendirme (Orijinal ölçeğin tipik olarak 5 veya 7 noktalı Likert tipi bir ölçek olduğu varsayılmaktadır.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil (Genellikle İngilizce veya ilgili psikoloji literatüründe kullanılan bir dil).

Hedef Grup: Sporcular

Yaş Grubu: Genç ve Yetişkin Sporcular

Popülasyon Detayları: Adaptasyon çalışması, 2019 yılında Bakent Üniversitesi'nde sunulan yüksek lisans tezinde özellikle **futbolcular** üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Uygulama, genellikle kağıt-kalem veya dijital anket yoluyla bireysel ya da grup halinde gerçekleştirilir. Sporcular, spor bağlamında yaşadıkları stresli durumlara ilişkin ifadeleri, kendilerini ne ölçüde tanımladıklarına göre derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Uyarlama, psikometrik özellikler, sporcu performans, stres değerlendirilmesi, geçerlik, güvenirlilik, faktör analizi, spor psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Hatice Burçin Türkyılmaz, Bakent Üniversitesi (2019 tezi dönemi itibarıyla)

Yazınlar, Ücret ve Test Yılı

Yazınlar ve Kullanım Ücreti: Ölçek, yayımlanmamış bir yüksek lisans tezi kapsamında

kullanıldığını için, ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için yazarından izin alınması tavsiye edilir. Kullanım ücreti bilgisi mevcut değildir.

Test Yılı: Ölçeğin Türkçe adaptasyonunun yapıldığı ve kullanıldığı yılı **2019**'dur.

Kaynaklar

Türkyılmaz, H. B. (2019). *Futbolcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile sporda mücadele ve tehdit algılarının belirlenmesi*. Bağıkent Üniversitesi, Ankara.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sporda-mucadele-ve-tehdit-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/sporda-mucadele-ve-tehdit-olcegi-toad.pdf)

Sporda Mücadele ve Tehdit Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, yukarıda belirtilen tezden veya PDF dosyasından incelenebilir.